І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 213. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го. ЛИСТОПАДА 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 8, 1961 No. 213. VOL. LXVIII.

КЕННЕДІ І НЕРУ НАРАДЖУВАЛИСЯ В СПРАВАХ ПІВДЕННОЇ АЗІЇ

КЕННЕДІ ПОРІВНЮВАВ НЕРУ ДО ЛІНКОЛЬНА, Ф. Д. РУЗВЕЛТА І ҐАНДІ

Вашинґтон. — Президент Кеннеді та індійський прем'єр Неру нараджувалися в Нюпорті, Ровд Айленд, над проблемами Південної Азії. Після розмов і другого сніданку обидва державні мужі відлетіли до Вашинґтону, де Неру офіційно має почати свій 10-денний побут в цій країні. Пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер заявив, що розмови про південноазійські проблеми продовжувалися і під час одногодинного лету до столиці. Під час офіційного привітання індійського гостя президент Кеннеді порівнював Неру до американських президентів Абрагама Лінкольна і Ф. Д. Рузвелта та славного індійця, вояовника за справу індійської незалежности Моґандаса К. Ґанді. През. Кеннеді сказав, що прем'єр Неру обороняє ті самі „основні аспірації, за які бореться тепер і ця країна". Індійський прем'єр був зворушений тим, що Президент згадував індійського героя Ґанді. Неру сказав, що Індія і сьогодні обстоює ті самі методи боротьби за волю, які визнавав Ґанді. Мир і мирні засоби при розв'язуванні різних проблем — можуть служити народам і тепер в боротьбі за волю. „І так для нас, казав Неру, — мир це пристрасть, але не тільки пристрасть, але щось таке, що опановує всі наші думки і нашу логіку, і що є основним для нашого розвитку". Неру сказав, що президент Кеннеді несе, можливо, „найбільшу в світі відповідальність в цьому світі". І тому то, казав індійський прем'єр, ми з повагою дивимося на вашу країну і стараємося вчитися від вас. Ваша країна народилася у волі, і те саме сталося з нашою". Президент і Неру конферуватимуть у вівторок і четвер. Пресовий секретар Салінґер сказав, що немає програми нарад, і наради відбуватимуться без урядових формальностей. Вони мають обговорити справу атомової зброї та її випробування та проблему Анґолі і Конґа. Після конференції в четвер видадуть спільний комунікат про вислід нарад.

Фльота приспішує вивчати новий спосіб ведення війни підводними човнами

Ню Йорк. — Команда фльоти вирішила в приспішеному темпі вивчати новий спосіб ведення війни підводними човнами. Це вивчання ведеться під проводом секретаря фльоти Джана Б. Коннеллі, його асистента в справах досліду і розвитку Джеймса Вейкеліна і шефа фльотових операцій — адмірала Джорджа В. Андерсона. Ця трійка вже відвідала операційні команди, де обмірковувала різні можливості у зв'язку з підводною війною. СССР має коло 450 підводних човнів різних типів, в останньому часі совєтські провідники хвалилися, що мають і підводні атомові човни. Навіть коли б це і була правда, то СССР має гірший плян атомових підводних човнів, як ЗДА. Але ЗДА мусять опублікувати цю можливість, щоб поробити відповідні оборонні заходи. СССР не має таких підводних човнів, як американські „Поляріс", які мають по 16 ракет, що можуть летіти на віддаль 1,200 миль, і що їх можна випускати з-під води. Гадають, що СССР має ракети для підводних човнів, що летять на віддаль тільки 150 до 500 миль.

Під час пожежі на „Констеляції" згинули 4 особи, 9 поранених

Ню Йорк. — О год. 3:53 по полудні 6-го листопада на найбільшому в світі кораблі літаконосці „Констеляція" вибухла пожежа, яка спричинила смерть 4-ох осіб та поранення 9-ох. Між мертвими є два моряки і два цивільні техніки, а поранені є самі моряки. Це була перша подорож цього літаконосця, який тільки десять днів тому спустили на воду. Це вже друга пожежа на цьому кораблі, бо перша була 19-го грудня минулого року, коли „Констеляція" була тільки на 85 відсотків викінчена. Тодішня пожежа спричинила була смерть 50 цивільних робітників і поранила 150. Це і припізнило викінчення цього корабля майже на півроку. Пожежа почалася з того, що в головній кімнаті машин загорілася бензина, і полумінь обхопив 4-ох осіб. Пожежна служба вспіла погасити пожежу за 10 мінут, і скіпер корабля капітан Томас Дж. Вокер заявив, що якби це було під час бою, то літаконосець впродовж двох годин міг би бути в бойовому стані. „Констеляція" прибуде до Брукліну у вівторок 7-го листопада, згідно з давнішим пляном. Цей корабель відбуває пробну подорож. На кораблі звичайно буває залоги 2.700 моряків і 1.400 летунів.

Директор бюджету Белл передбачає 6.9 більйона дефіциту

Вашинґтон. — Директор бюджету Дейвід Е. Белл в урядовому піврічному бюджетовому звіті передбачає, що дефіцит у фінансовому році 1961-1962 виноситиме $9,900,000,000. Президент Айзенгавер передбачав в січні цього року бюджетову надвишку в сумі півтора більйона долярів, вносячи до Конґресу бюджетовий проєкт. Президент Кеннеді вже в січні передбачав, що бюджет на цей біжучий рік не буде збалянсований. Теперішній звіт передбачає прибутки в сумі $82,100,000,000, на $200 мільйонів долярів менше, як передбачав президент Айзенгавер, і на $4,500,000,000 більше в порівнянні з прибутками 1960-1961 фінансового року. Видатки цього року винесуть $88,985,000,000, на $8 більйонів більше, як пропонував Айзенгавер, і на $7,500 більше як видали у фінансовому році 1960-1961.

В АМЕРИЦІ

● **Число жертв** внаслідок гураґану в Гетті в Британському гондурасі збільшилося до 216. Британські урядовці зарядили спалити трупи, бо побоюються вибуху пошести. Досі защепили проти тифу 12.000 осіб. Англійські і американські кораблі привезли допомогу нещасному населенню.

● **В останніх днях** в суботу 4-го і в неділю 5-го листопада в Ню Йорку була рекордово тепла погода, бо в суботу термометер показував 77 ступнів, а в неділю 78. Досі найтепліший 4-ий листопад був в 1914 р., коли температура доходила до 76 ступнів, а найтепліший 5-ий листопад був в 1938 р. — 74 ст.

● **18-річний кадет** Військової Академії у Вест Пойнті, Н. Й., Пол М. Вівер після більше як двох місяців зголосився в федеральнім бюрі інвестиґацій, відповідати за те, що ще 30-го серпня покинув академію і не давав вістки про своє життя. Інформаційний офіцер академії заявив, що Вівер вже не буде кадетом, але ще є не відомо, чи він відповідатиме за дезерцію.

ІНДІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР НЕРУ У ВАШИНҐТОНІ

Президент Джан Ф. Кеннеді (з правого боку) вітає індійського прем'єра Джавагарляля Неру після його приїзду літаком на летовище морської фльоти в Квонсет Пойнт, Р. Ай.

Члени Конґресу проти зменшення продукції бомбовиків Б-52

Вашинґтон. — В політичних колах звертають увагу на те, що уряд мусітиме оборонятися проти критики таки демократичних членів Конґресу за те, що департамент оборони не хоче продукувати далекосяжні бомбовики Б-52 і Б-70, на що Конґрес призначив аж $780 мільйонів. За ті гроші мали б збудувати і так звану програму ширяка „Дайна". Сподіваються, що і справа генерал - майора Едвіна А. Вокера викличе критику збоку деяких членів Конґресу, які ще перед резиґнацією цього генерала критикували секретаря оборони за те, що не дозволяє високим військовикам виголошувати політичні промови. Сенатор - демократ із стейту Вашинґтон Генрі М. Джексон, який належить до найбільших оборонців урядової політики, вже висловився проти уряду за те, що Пентаґон за згодою Президента вирішив скінчити продукцію бомбовиків типу Б-52 і зменшити число бомбовиків Б-70. Конґрес призначив фонди на продукцію цих бомбовиків, бо не довіряє далекосяжним ракетам, які уряд хоче продукувати замість бомбовиків. Сенатор Джексон сказав: „На мою думку, ми непотрібно рискуємо. Я не маю довір'я до докладности ракет".

„Надвишка харчових продуктів, — це сила, а не слабість країни" — Воллес

Вашинґтон. — Колишній віце-президент ЗДА і колишній секретар рільництва Генрі А. Воллес, доповідаючи в колі при департаменті рільництва, заявив, що надвишка фармерських харчів в цій країні „є її силою, а не слабістю", якщо використовується доцільно цю надвишку. Воллес проєктує, щоб ті харчові надвишки творили резерву, з якої можна б допомагати, в міру потреби, недорозвиненим державам. На думку Воллеса ЗДА в ділянці рільничої продукції випереджуватимуть інші держави на довгі роки. Доповідач викладав про департамент рільництва впродовж 100 років. Він пригадував свій плян із 30-их років, коли він був секретарем рільництва в уряді президента Ф. Д. Рузвелта. Тоді ЗДА збирали харчові надвишки під час добрих врожаїв, і це пізніше придалося в часі другої світової війни, коли треба було, щоб ЗДА кормили цілий світ.

Бовлез проти ізоляціоністів

Вашинґтон. — Державний підсекретар Честер Бовлез, промовляючи на конференції в справах виховання дорослих, заявив, що деякі навіть дуже поважні американські громадяни завертають до давнього американського ізоляціонізму, та хотіли б, щоб ЗДА зреклися своєї провідної ролі в світі та тієї відповідальності, яка з неї випливає. Бовлез казав, що між ізоляціоністами є люди трьох груп. Перша група, — це ті, які вірять, що атомова війна є неминуча. Тих людей називає державний підсекретар „найнебезпечнішими дефетистами". Друга група новітніх ізоляціоністів прикладає велику вагу до американських комуністів. Комуністичні меншини, казав Бовлез, є в усіх країнах, і треба постійно слідкувати за діяльністю цієї диверсійної групи, але при тому треба уважати, щоб з водою не вилити з нецьок дитини. Третя група ізоляціоністів, — це ті, які голосять таку програму: „затримайте цей світ, бо я хочу висісти з нього". Ці люди не домагаються скріплення нашого союзу з нашими приятелями, і скріплення Об'єднаних Націй, тільки хотіли б, щоб ЗДА порвали свої зв'язки і з союзниками і з ОН. Ця країна не сміє слухати жадних ізоляціоністів, бо тоді ЗДА дійшли б до катастрофи, — казав Бовлез.

У день св. Димитрія буде Служба Божа і Панахида за сл. п. Дмитра Галичина

Ню Йорк. — П-ні Стефанія Галичин, дружина сл. п. головного предсідника Українського Народного Союзу Дмитра Галичина, інформує, що в день св. Димитрія, в середу 8-го листопада, буде відправлена в місцевій українській католицькій церкві св. Юрія о год. 10-ій рано Служба Божа за спокій душі сл. п. Дмитра Галичина, а о год. 8. ввечері того ж дня і в тій самій церкві буде з тією самою інтенцією відправлена Панахида. Усіх, що розпоряджають вільним часом, просається взяти участь у цих відправах.

Сл. п. Дмитро Галичин

У ЧЕТВЕР ВРОЧИСТА ІНСТАЛЯЦІЯ ПРЕОСВ. КИР ЙОСИФА ШМОНДЮКА НА ЄПИСКОПА СТЕМФОРДУ

Стемфорд, Конн. — У найближчий четвер, 9-го листопада, тут відбудеться врочистість інсталяції вже другого з черги Єпископа Стемфорду для Українців Католиків Ню Йорку і Нової Англії, що ним Апостольська Столиця наменувала Преосв. Кир Йосифа Шмондюка, дотеперішнього єпископа-помічника филадельфійської архиєпархії. Врочистости інсталяції, що почнеться о год. 10-ій рано в церкві св. Володимира при 26 Вензел Террасе, довершить митрополит для українців католиків в З'єдинених Державах, филаделфійський архиєпископ ВПреосв. Кир Амвросій Сенишин. Преосв. Кир Йосип Шмондюк народився 6-го серпня 1912-го року в малій пенсилвенійській місцевості Валл біля Питсбурґа, як син Михайла і Марії Шмондюк. Михайло Шмондюк походив із села Торки, Заліщицького повіту, та приїхав до ЗДА в 1909-му році. Марія з Ноців Шмондюк була словацького роду. Батько і Мати Преосв. Кир Йосифа померли в 1919-му році й він сам виховувався в сиротинці св. Василія Великого в Филаделфії. Теологічні студії відбув Кир Йосиф в Римі і 23-го березня 1934-го року був висвячений на діякона, а 1936го року Преосв. Кир Олександер Стойко висвятив його на священика. В 1953-му році був найменований папським шамбеляном з титулом монсіньйора, а в серпні 1956-го року титулярним єпископом Зевґми та єпископом-помічником ВПреосв. Кир Константина Богачевського, першого митрополита для українців католиків у ЗДА.

Преосв. Кир Йосиф Шмондюк

Президент Любке призначив Аденауера канцлером Західньої Німеччини

Бонн. — Президент Німецької Федеративної Республіки Гайнріх Любке призначив 85-літнього д-ра Конрада Аденауера канцлером на четверту його каденцію урядування. Любке переслав того номінаційного листа президентові нижчої палати парляменту, Бундестаґу, д-ві Евґенові Герстенмаєрові в понеділок 6-го листопада на доказ, що криза західньо - німецького уряду, що триває від останніх парляментарних виборів 17 вересня ц. р., нарешті закінчилась. Тому д-р Герстенмаєр мав зараз на вівторок скликати парлямент, щоб Аденауер представив на ньому склад нового уряду. Ця найдовша в післявоєнній історії Західньої Німеччини урядова криза постала з двох причин: 1) керівна Християнсько - демократична партія втратила у виборах абсолютну більшість і була здана на компромісову коаліцію з партією Вільних демократів, 2) не тільки Вільні демократи ставили вимоги, які протягли переговори, але і всередині Християнсько - демократичної партії виринула проти старого Аденауера сильна опозиція. Належали до неї віцеканцлер і міністер народного господарства Людвіґ Ергард, віддавна антаґоніст Аденауера, який в даному випадку гостро протестував проти приділення вільним демократам новоствореного для них „міністерства для розвитку".

Фінляндія не бачить загрози від совєтської вимоги щодо „спільної оборони"

Гельсінкі. — Президент Фінляндії Урго Кекконен, вернувшись з 24-денної подорожі до Канади і ЗДА, виголосив через радіо і телевізію промову до фінського народу, в якій назвав „абсурдними" голоси західньої преси про можливість втрати Фінляндією державної самостійности внаслідку совєтської вимоги щодо „спільної оборони" проти здогадної небезпеки збоку Західньої Німеччини. Кекконен твердив, що треба спершу ствердити, чи дійсно існує така небезпека, як її називає совєтська нота. Він признав, що Північно - атлянтійський бльок (НАТО) має оборонний військово - політичний характер, але признав теж, що Фінляндія поділяє „дещо" острах Москви щодо можливости відродження німецького мілітаризму. Фінляндський президент вважає, що совєтська пропозиція ні трохи не змінить політики невтральности Фінляндії, особливо після того, як ту політику визнали офіційно З'єдинені Держави. На адресу песимістичних журналістів през. Кекконен заявив, щоб вони не продавали шкури фінського ведмедя, поки він ще живий.

„Америка" відзначила своє 50-річчя, „Новий Шлях" 30-річчя

Дві українські газети: український католицький щоденник „Америка", офіціяльний орган Союзу Українців Католиків „Провидіння" у Филаделфії, та тижневик „Новий Шлях" у Вінніпеґу, виразник Українського Національного Об'єднання Канади відзначили в останніх днях свої роковини: „Америка" 50-ліття свого існування, а „Новий Шлях" 30-ліття. З цієї нагоди обидві газети видали окремі ювілейні числа, присвячені їхній праці в минулому та їхньому станові сьогодні чи їхнім надіям на майбутнє. Ювілейне число „Америки", в якому надруковані привітання для неї багатьох українських католицьких Владик, появилось з датою 25-го жовтня, а ювілейне число „Нового Шляху", з привітанням від багатьох національних установ, вийшло з датою 4-го листопада. Обидві газети мають поважні заслуги не тільки в зберіганні українства на американській і канадійській землі, але й в розвитку української культури, українських традицій і української думки та в обороні української справи і правди. Головним редактором „Америки" є від 1953-го року Євген Зиблікевич, а членами редакції є тепер, крім нього: д-р Григор Лужницький, Микола Пасіка та Мстислав Дольницький. Адміністратором „Америки" є Гнат Білинський. Членами редакційної колеґії „Нового Шляху" є: Анатоль Курдидик, Василь Софронів - Левицький, інж. Омелян Тарнавський, що виконує рівночасно функції адміністратора, інж. Антін Добрянський, інж. Дмитро Андрієвський та Роман Колісник. Обидвом ювіляткам складає щирі побажання їхня 68-літня посестра „Свобода".

ЗДА ПРОТИ ПРИПИНЕННЯ АТОМОВИХ ДОСЛІДІВ БЕЗ КОНТРОЛІ

Об'єднані Нації. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй прийняла в понеділок 6 листопада резолюцію, яка закликає всі держави припинити всякі ядрові експерименти. Резолюцію прийнято 71 голосами проти 20 при 8-ох, що стримались і чотирьох відсутніх. ЗДА, Англія, Франція, а з ними Китай, Австралія, Греція, Італія, Люксембурґ, Портуґалія і Південна Африка, — голосували „проти" тому, що в тій резолюції нічого не згадується про міжнародну контролю. Як заявив представник ЗДА, ухвалення такої резолюції є „премією" для Совєтського Союзу за його підступну поведінку, коли-то він, переговорюючи в Женеві про договір про припинення атомових дослідів, водночас крадькома приготовляв нову серію дослідів, які розпочав, односторонньо зірвавши Женевську конференцію. Але проти тієї резолюції голосував також совєтський бльок, бо СССР стоять тепер на засадничому становищі, що атомові досліди є частиною загального зброєння і тому припинення їх може відбуватись тільки в рямцях загального „тотального і генерального" міжнародного роззброєння. Совєтський поплентач Куба цим разом стрималась від голосування, а Юґославія голосувала з більшістю, на яку склались азійсько - африканські та південно - американські країни. Того самого дня на Політичній Комісії ОН прийнято 67 голосами проти 12 при 16-ох, що стримались, американсько - англійську резолюцію, яка закликає до нових переговорів про договірне припинення всяких ядрових експериментів під міжнародною контролею. Проти такої резолюції завзято виступав Семьон Царапкін, який закинув Америці „фальшування історії атомових дослідів". ЗДА, мовляв, були перші, які ті досліди розпочали і перевели їх куди більше, як СССР, включаючи й останню серію. Царапкін критикував теж плян Баруха з 1946 року, який пропонував передати всякі дальші досліди над атомовою енерґією Об'єднаним Націям, чи пак покликаній ними спеціяльній аґенції; Царапкін твердив, що тоді атомовий монополь були б зберегли ЗДА. Царапкін повторив заяву Хрущова з-перед трьох днів, що СССР не може допустити, щоб ЗДА мали перевагу в атомовій зброї і тому будуть продовжувати свої атомові досліди, якщо відновить їх Америка. Згадана на вступі резолюція Генеральної Асамблеї з закликом до атомових держав про припинення атомових дослідів не матиме ніякого практичного значення, бо всі атомові країни згори заявили, що їй не підпорядкуються. Ту резолюцію спонзорували Індія, як ініціятор, Етіопія, Ґана, Непаль, Об'єднана Арабська Республіка і Юґославія. Вони твердили, що краще неконтрольована мораторія, як атомові вибухи, — але західні країни стояли на становищі, що у практиці це є сприяння совєтській підступності.

Французько-альжирські націоналісти заповідають масові демонстрації

Альжир. — Націоналістична французько - альжирська підпільна „Тайна Військова Організація" розкинула масові летючки по всіх більших містах, щоб альжирські французи в найближчу п'ятницю і суботу демонстрували своє становище за „Французький Альжир". На суботу 11 листопада припадають 43-ті роковини закінчення першої світової війни, святковані французами традиційно. Хоч в отих летючках закликається до „мирних" демонстрацій, до виминання вуличних походів та до обмеження себе до масового вивішення чорно - білих прапорів, що є емблемою тієї підпільно - революційної націоналістичної організації, проте французька й інша західня преса висловлює острах, чи не прийде під кінець цього тижня до нових кривавих вибухів в Альжирі. Тайна Військова Організація, командантом якої є засуджений позаочно в Парижі на смерть ген. Салян, підкинула за два останні тижні жовтня в Альжирі 556 пластичних бомб і перевела 336 напастливих атак проти різних мусульман, при чому 5-х арабів убито.

Підсовєтські громадяни довідуються від ЗДА про атомові вибухи

Москва. — В минулу неділі ші радіостанції, що підлягають посередньо чи безпосередньо Центральній Інформаційній Аґенції зосередили свої передачі до Совєтського Союзу на короткі хвилі, щоб подати підсовєтським громадянам відомості про ядрові совєтські експерименти, що про них кремлінські володарі — мовчать. „Голос Америки" передавав ті самі вістки одночасно через своїх 52 передавачів, щоб перемогти 2.000 совєтських заглушувальних стацій. Ті американські радіопередачі були надавані мовами англійською, російською, вірменською, грузинською, українською, естонською, литовською і латиською. Окремо „Радіо Визволення" передавало з своїх передавачів в Европі й Азії програму, присвячену совєтським атомовим вибухам, в 17-х різних мовах. З проголошеного в совєтській пресі тексту промови Хрущова з 17 жовтня ц. м. в першому дні московського з'їзду компартії пропущено заповідь вибуху „супербомби" як і промовчано той уступ з заяви Хрущова в останньому дні комуністичного збіговища 31 жовтня, що совєтські учені „помилились" і детонували бомбу більшої сили, як на 50 меґатонів. Тому підсовєтські обдурювані й обманювані громадяни довідуються про ті вибухи та про обурення всього світу щойно з закордонних авдицій. Комунікат ТАСС-а з 5 листопада ц. р. з погрозою, що коли ЗДА відновлять свої атомові експерименти в атмосфері, то СССР буде продовжувати власні вибухи, зредаговано так, що тільки між рядками совєтські громадяни можуть здогадуватись, що ті вибухи відбуваються в СССР.

У СВІТІ

● **У Брно на Чехословаччині** судили в минулому тижні трьох австрійців і двох чехів за „шпигунство в користь Америки" і засудили їх на високі в'язничі кари.

● **Француз Рене Маге** став тимчасовим генеральним директором ЮНЕСКО - організації Об'єднаних Націй для справ виховання, науки й культури. Вибір відбудеться щойно на найближчих загальних зборах осінню 1962 р. Президент італієць д-р Вітторіно Веронезе зрікся, подавши за причину поганий стан здоров'я. Рене Маге є професором філософії і дипломатом. В ЮНЕСКО є дуже сильні совєтські впливи.

● **В англійській палаті громад** речник уряду, лорд королівської печаті Едвард Гіт заявив, що англійський уряд прийшов до переконання, що Совєти мають „щирий і глибокий страх перед Німеччиною". Тоді з ліво - соціялістичних лавок залунали крики: „ми маємо його також".

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіти і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Наступник Гаммершилда

У п'ятницю 3-го листопада виповнено пустку, як постала була в Об'єднаних Націях від 18-го вересня ц. р., коли трагічною смертю загинув Даґ Гаммершилд, генеральний секретар цієї установи. За структурою Об'єднаних Націй, щороку вибирається іншого президента Генеральної Асамблеї і, в означених термінах, голов та членів прерізних комісій і агенцій. Постійним координатором усіх їх, плянувальником і виконавцем загальної політики ОН та звітодавцем на кожній Генеральній Асамблеї, як теж на окремих засіданнях Ради Безпеки, є генеральний секретар. Тому ясно, що він має в своїх руках величезний засяг міжнародних справ і може грати першорядну ролю у світі, куди більшу, як її грають, наприклад, генеральний секретар Організації Північно-Атлантійського пакту (НАТО), або президенти й генеральні секретарі різних регіональних і міжнародних установ. Бо до ні одної із них не належать — 103 держави.

Проте, фактичне значення генерального секретаря ОН залежить найперше від реальних можливостей проводити на терені Об'єднаних Націй конкретні постанови, розв'язувати конкретні проблеми й конфлікти, що при нинішньому членстві 103 держав з рівним голосом, є річчю дедалі складнішою і труднішою. Але, очевидно, саме в таких важких обставинах праці потрібний якнайбільший персональний авторитет генерального секретаря. Від минулої сесії 1960 року Совєтський Союз намагався систематично підривати авторитет Даґа Гаммершилда та звужувати свободу його рухів. Все ж Даґ Гаммершилд, норвезький дипломат і поліглот з великою політичною освітою і досвідом вихований в традиціях державної політики скандинавської демократії, бо його батько був норвезьким прем'єром — протиставився совєтському натискові і виступив за збереження незалежности становища генерального секретаря ОН.

Принцип незалежности генерального секретаря підтримала величезна більшість членів Об'єднаних Націй, і тому большевики відступили від своєї концепції заступити одного секретаря колеґією трьох. Вони відмовились також від вимоги, щоб новий генеральний секретар був залежний від одноголосної постанови його заступників - дорадників, які могли б спутувати його своїм „вето". І новий генеральний секретар, бірмійський дипломат У Тант, формально має ту саму свободу рухів і ті самі компетенції, що й два його попередники, Тригве Лі та Даґ Гаммершилд. Обрання його всіма 103 голосами членів - держав Об'єднаних Націй повинно скріпити його авторитет. Але, з другого боку, самий факт, що треба було аж сімох тижнів, щоб можна було вибрати його на базі компромісу між З'єдиненими Державами і Совєтським Союзом щодо особи генерального секретаря, кількости його заступників - дорадників, способу покликання їх та принципу, за яким вони мають бути призначені, самий цей факт свідчить, що У Тант матиме більше зв'язані руки, як їх мав Гаммершилд. Песимісти з-посеред західніх коментаторів ворожать недобре з факту, що У Тант в своїй першій декляративній промові назвав тільки двох з-посеред своїх майбутніх заступників - дорадників, одного американця й одного комуніста, ніби поставивши їх на одну дошку, як дві рівновартісні сили світу.

Зрештою, майбутність покаже, наскільки здійснюватиме У Тант проголошену в своїй присязі заяву, що „не буде шукати ані приймати іншої влади з-поза організації". Річ у тому, щоб мав він досить моральної сили й переконання протиставитись „інструкціям" і того СССР, який не є „поза", а є всередині ОН та їх зсередини розкладає. Річ у тім, щоб виявив він таке знання справ, дипломатичний хист і твердість характеру, які запевнили б йому потрібний авторитет. Тому, що У Тант має за собою заледве одно десятиріччя політичного досвіду, з чого чотири роки провів в Об'єднаних Націях, як представник малої Бірми, — щойно майбутність покаже, чи за його урядування установа ОН скріпиться, чи піде на похилу площу.

Загрозливі тенденції

У політичному розвитку З'єдинених Держав Америки протягом минулих десятиріч були періоди сильнішого чи слабшого ізоляціонізму, значить, тенденцій відокремитися від зовнішнього світу, обмежившись тереном самих ЗДА, Північної Америки чи Західньої гемісфери і лишивши справи інших країн континентів на їх власну долю. Проте, періоди такої ізоляціоністичної політики ЗДА були дуже короткотривалі, бо з розвитком державної, політичної і господарської могутности ЗДА неминуче заанґажовувалися в проблематику всього світу і пов'язували себе щораз міцніше вузлами політичних, культурних, і господарських взаємин з іншими країнами і народами.

Під сучасну пору З'єдинені Держави Америки нерозривно пов'язані з усім вільним світом найрізнороднішими договорами. Військові бази ЗДА існують майже на всіх територіях, що оточують Совєтський Союз. Економічна і мілітарна допомога ЗДА охоплює майже всі країни вільного світу. Такі ж міцні взаємини пов'язують ЗДА з усім світом, не виключаючи й країн комуністичного бльоку, в торговельній ділянці. Совєтський Союз та очолюваний ним комуністичний бльок завжди беруть до уваги позицію і евентуальну реакцію ЗДА при вирішуванні тих чи інших міжнародних справ.

Останнім часом, під впливом посиленої комуністичної аґресії й інфільтрації в міжнародне життя, а також під впливом дефетистичних настроїв, викликаних можливістю нуклеарної війни і внаслідок її важкого або й тотального знищення, серед деяких громадських кіл ЗДА починають проявлятися знову тенденції до ізоляціонізму, до відходу ЗДА з світової арени і до їх відмови від ролі світової потуги. Підносяться голоси, щоб Америка зрезиґнувала із своїх зобов'язань супроти позаамериканських держав, щоб З'єдинені Держави покинули організацію Об'єднаних Націй і навіть, щоб вони обмежили свою закордонну торгівлю, підвищуючи мита і забороняючи імпорт товарів, що конкурують з американською продукцією.

Водночас із цим проявляється тенденція легковажити загрозу міжнародного комунізму і обмежувати боротьбу з ним тільки протидією інфільтрації комуністів в американське життя.

Пропаґований деким ізоляціонізм стосується також і до різних ділянок внутрішньої політики. Замість підтримувати федеральний уряд в акції, спрямованій на посилення крайової оборони, на розбудову шкільництва і доріг, ізоляціоністи пропонують зменшити радикально бюджет тільки до найпотрібніших видатків. І вони ж таки, замість здобувати союзників для ЗДА і збільшити престиж Америки з допомогою розподілу харчових надвишок між потребуючими народами, вимагають припинити взагалі всяку допомогу для закордону.

На щастя, треба ствердити, що такого роду тенденції і погляди не мають ніякого ґрунту ані в колах державної адміністрації, ані в Конґресі, ані в обидвох партіях. Проте, їх не вільно легковажити й залишати без уваги, особливо тому, що, поширившись і здобувши більше прихильників, вони можуть стати загрозливими для майбутнього не тільки ЗДА, але й всього світу. Ізоляціоністичні тенденції серед американського громадянства дуже на руку Москві, і тому вона всіляко сприяє їх поширенню, сподіваючись підірвати цим могутність ЗДА — найпевнішу остою вільного світу.

КРОВ І БРУД

I

У 1956-му році, коли в „Ню Йорк Таймсі", а пізніше й окремими виданнями появився був текст секретної доповіді Хрущова, виголошеної на 20-му партійному з'їзді, представник совєтського уряду офіційно заявив у Москві закордонним журналістам, що то була фальшивка, спрепарована на Заході в цілі дискредитації совєтської влади і її керівників.

Цими днями, в іншому варіянті, але з не менш разючими прикладами та ілюстраціями, повторив цю доповідь Хрущов з трибуни 22-го з'їзду. Заключне слово Хрущова на цьому з'їзді, що його він виголосив 29-го жовтня — направду макабричний документ, який розкриває всю глибочінь морального занепаду російського комунізму - большевизму, його крайню безпринципність і облудність.

Проєкт нової програми КПСС, задля схвалення якого власне й скликано цей з'їзд, у промові Хрущова відійшов у тінь. Лише мимохідь згадував він проблеми промисловости і економіки. Зовсім не порушував найгостріших проблем сільського господарства. Але з усім запалом і натиском, приділивши цьому найбільше часу, осуджував „культ особи" і „антипартійну групу".

Молотов, Каґанович, Ворошилов, Маленков і Шепілов стояли на кремлівському ешафоті, як новоявлені „вороги народу", як чергові жертви комунізму, що вже сорок років пожирає своїх власних дітей. Найстаріші большевики, члени „ленінської ґвардії" Молотов, Ворошилов і Каґанович та сталінські вихованці Маленков і Шепілов мусіли впасти в порох, щоб, через них переступивши, міг Хрущов засісти на російському комуністичному троні.

Така вже логіка і такий характер большевизму, що тільки кров'ю і брудом, брехнею і примусом, безугавною внутрішньою й зовнішньою аґресією може він триматися й ширитися. І це досконало розуміє Хрущов, який, розтоптуючи культ Сталіна і поборюючи сталінців, одночасно творить свій власний культ, на свою власну подобу. Бо він знає, що диктатура без культу особи неминуче мусить розвалитись.

Прапор Леніна, під яким виступає Хрущов, злиняв і втратив усі свої колись блискучі барви. І ленінський коран, на якому присягає Хрущов — це тільки облуда, культовий атрибут, призначений для мільйонової людської отари, що її на ім'я комуністична партія. Бо сам Хрущов ні в які корани вже не вірить. Він — ватаг і вірний слуга партійної бюрократії, нової панівної кляси, інтереси якої мусить боронити бомбами й ракетами. І він знає, що коли спіткнеться десь необережно — відразу, як у вовчій зграї, розшматують його „соратники" або ж поставлять на кремлівський ешафот так само, як поставив він тепер „твердокам'яного большевика" Молотова, „народного улюбленця і героя революції" Ворошилова, „залізного комісара" Каґановича.

Те, що розповів на з'їзді Хрущов, виглядає як несамовитий, дикий кошмар, як вилід хворої фантазії. Але все це — страшна правда, про яку знали совєтські люди давно, яку колись пошепки переказували один одному, з жахом оглядаючися на стіни. Все це — правда, але поставлена Хрущовим комітьголовою, забита, як осиковий кіл, у набальзамований труп Сталіна, щоб врятувати себе самого і антинародний режим. Звичайно, Хрущов розповів тільки маленьку часточку про ті неуявні злочини, доконувані владою на протязі двадцятьох років. Він лицемірно уболіває за винищеними з його ж власною участю совєтськими вельможами та генералами, але жадним словом, як і в своїй промові на 20-му з'їзді, не згадує про криваві оргії, в яких згинули мільйони селян, робітників і інтеліґентів, про масові вбивства в часах колективізації і розкуркулювання, в часах повоєнної чистки т. зв. німецьких коляборантів. За помордованими Сталіним і його клікою генералами та партійними секретарями не видно було в його промові найголовнішої будови комунізму — величезної піраміди черепів усіх тих безневинних жертв сталінських розправ. Боїться ворушити цю піраміду Хрущов, бо знає, що як розвалиться вона, то поховає під собою назавжди не тільки його самого, а й панівну клясу, і всю систему большевицької влади.

Ось, для прикладу, яку кримінальну історію розповів на з'їзді Хрущов про вбивство Кірова в 1934-му році — вбивство, після якого зірвалась кривава хуртовина єжовщини:

„...Початок масовим репресіям був покладений після смерти Кірова. Треба ще докласти немало зусиль, щоб з певністю довідатись, хто винен у його загибелі. Чим глибше ми вивчаємо матеріяли, зв'язані зі смертю Кірова, тим більше виникає питань. Звертає на себе увагу факт, що убивцю Кірова раніше двічі затримували чекісти біля Смольного, і у нього виявили зброю. Але за чиїмись вказівками обидва рази його звільняли. І ось ця людина опинилася в Смольному із зброєю в тому коридорі, яким звичайно проходив Кіров. І чомусь вийшло так, що в момент убивства начальник охорони Кірова далеко відстав від Кірова, хоч він, згідно з інструкцією, не мав права відставати.

„Дуже дивним є й такий факт. Коли начальника охорони Кірова везли на допит, а його мали допитувати Сталін, Молотов і Ворошилов, то по дорозі, як розповідав потім шофер цієї автомашини, зумисне спричинили катастрофу ті, хто повинен був доставити начальника охорони на допит. Вони заявили, що начальник охорони загинув внаслідок катастрофи, хоч насправді його вбили особи, які його супроводили. Ось так убили людину, яка охороняла Кірова, а опісля розстріляли тих, хто її вбив. Це, мабуть, не випадок, це підготовлений злочин. Хто це міг вчинити? Тепер досліджується обставини цієї заплутаної справи.

„Виявилось, — розповідає далі Хрущов, — що ще живе шофер, який провадив машину з начальником охорони Кірова. Він заявив, що, коли їхали на допит, поруч з ним у кабіні сидів робітник НКВД. Машина була вантажна. Два інших робітники НКВД сиділи ззаду в машині з начальником охорони Кірова. Коли вони їхали вулицею, людина,

(Продовження на 3-ій стор.)

ПАРИЖ НАПЕРЕДОДНІ 1-го ЛИСТОПАДА

Париж, 25-го жовтня. — Першого листопада у Парижі нема ніякого іншого свята, крім звичайного поклону мертвим, як і в усьому західньому світі. Франція святкує день 11-го листопада, роковини капітуляції Німеччини у висліді першої світової війни, але не про це тепер мова у паризькій і провінційній пресі. Святкування відбудуться за введеною віддавна рутиною: будуть зложені вінки під пам'ятниками поляглих у двох війнах, які стоять і в найменшому селі, комбатанти віддадуть почесть і розійдуться, щоб випити скляночку вина у найближчій кафетерії.

Але — що буде 1-го листопада!? Це питання хвилює всіх. Хвилює тим більше, що увага уряду розпорошена тепер на два фронти: крім альжирського також на фронт соціяльних конфліктів, які розгорілись зовсім несподівано. Несподівано тому, що досі діяла тиха домова між урядом і робітничими синдикатами, яка вимагала не починати соціяльних ревіндикацій до полагодження альжирської проблеми, що — мовляв — іде до швидкої розв'язки.

Комуністи не раз уже пробували зривати робітництво до страйків, але не-комуністичні синдикати відмовлялися страйкувати. В останніх роках страйки були лише частинними, бо з комуністичним СЖТ не хотіли йти ні соціялістична Форс Уврієр, ні християнський синдикат. Та ось саме тепер всі три синдикати виступили разом, і 26 жовтня застрайкували залізничники, а з солідарности з ними також паризький міський транспорт. Страйк паризького транспорту не був повний, але залізниця стояла вся.

Париж — величезне скупчення присілків, містечок і осель, пов'язаних між собою доволі недосконалою комунікаційною сіткою. Не зважаючи на всі зусилля уряду, які — до речі, — ніколи не були систематичними, Париж залишається найбільшим промисловим осередком Франції, у якому бракує тільки важкої індустрії. Тому щоденно з передмість східніх і західніх, південних і північних через Париж проїздять мільйони робітників на працю. Параліч транспорту паралізує все, бо тоді збиваються в страшні „корки" всі автомашини та автобуси. Тому годі говорити про великий успіх військових вантажних машин, якими намагаються замінити транспорт.

26-го жовтня відомо було, що залізничий страйк буде тотальний, і тому багато фабрик та підприємств взагалі не відчиняли дверей, перенісши цей день праці на 1-го листопада або на суботу 4-го листопада. Тож можна було 26-го жовтня проїхати автом, але місто не мало нормального вигляду.

Ми вже колись згадували, що французький робітник має доволі багато злоби до власника підприємства. І кажуть, що різниця між французьким та американським робітником така: американський, дивлячись на директора фабрики, що їде „кадиляком", каже: — Почекай кілька років і я таким же поїду. А французький робітник у такому випадку каже: — Почекай кілька років і я тебе висаджу з твого „кадиляка"....

Ця злобність проявляється і в акціях робітничих синдикатів. Для них не грає ролі втрата, якої зазнають вони самі і народне господарство. Тому вони роблять так: якщо сьогодні страйкує залізниця, то не страйкує підземка, але страйкуватиме електрівня, і підземка не діятиме. Так було й тепер: 26-го страйкувала залізниця, а 27-го газівня і електрівня. Отже, коли хтось і поїхав до місця праці 27-го, то все одно не працював, бо машини стояли через брак струму. Але залізниці на електрифікованих лініях також не функціонували нормально.

Уряд уже виробив проєкт бюджету на черговий рік, в якому передбачено ревальоризацію платень, що бере до уваги зріст цін. Але не настільки, щоб це задовольняло робітників. Тому треба припускати дальші страйки в т. зв. націоналізованому секторі, тобто — залізниці, газівні, електрівні, міського транспорту й санітарної служби міст.

А при цьому наближається велика проба 1-го листопада. Ми вже згадували, що мусулмани заповіли великі демонстрації. Готується до зудару й підпільна ОАС. Ця ставить уже тепер наголос на виведення европейських мас Альжиру на вулицю. Для неї це може бути підготова остаточної розправи з урядом. ОАС переводить мобілізацію европейського населення, яке ще може бути повернене, в разі потреби, в т. зв. територіяльні частини, що їх уряд розв'язав після невдалого пучу в Альжирі. Та цю мобілізацію провести не легко, коли зважити, що уряд розпоряджає великими силами поліції і вірної собі армії. Але зудар з альжирськими демонстрантами може бути спонтанним засобом мобілізації територіяльних частин, які відразу вступлять у бій не лише з альжирцями, але й з поліцією.

Тому недарма еспанський уряд перевіз на Канарські острови тих членів правих організацій, що втекли були свого часу до Еспанії. Але цього мало. Адже Салян і його основні співробітники перебувають в Альжирі від квітня, і досі нікого з них не вдалося арештувати. В зв'язку з непевною ситуацією на соціяльному фронті у метрополії, уряд не може перекинути всіх сил до Альжиру. Нема сумніву, що це має на увазі компартія, якщо вона саме напередодні цієї великої проби сил в Альжирі змушує уряд розпорошувати свої сили.

Компартія лише для прикриття своїх справжніх намірів кричить про мобілізацію всіх демократичних сил для боротьби з загрозою фашизму. В дійсності вона тримається старої випробуваної засади — чим гірше, тим ліпше, і свідомо йде на погіршення ситуації уряду. В каламутній бо воді ловити рибку — це спеціяльність комуністів. — Справа ще й у тому, що уряд не може сьогодні задовольнити слушних домагань працівників націоналізованого сектору.

Та яка б складна ситуація не була, ми певні, що матимемо змогу подати читачам „Свободи" перебіг подій 1-го листопада, бо ж остаточно, нічого надзвичайного нагло не станеться.

О. Д-вич

ЩЕ РІК ТОМУ...

На цвинтарі Кальварія опадає листя з дерев, а вітер щедрою долонею розсіває його довкола, по свіжих ще і давніх могилках... Тихо спадає краса золотої осени і на могилу того, хто ще рік тому був серед нас і так любив цю прекрасну осінню пору, яку тут звуть „індіянським літом"...

На могилу нашого незабутнього головного предсідника, сл. п. Дмитра Галичина.

Ще рік тому він разом із нами святкував цей осінній празник св. Димитрія, що традиційно, щороку, був неначе родинним святом нашої вужчої Союзової сім'ї. В той день працівники і службовці Головної Канцелярії та Видавництва „Свобода" вітали свого Голову з днем його Ангела, складали йому побажання та скромні, а нераз і жартівливі дарунки...

Ця наша зустріч мала завжди щирий, невимушений, справді родинний характер. Покійний наш Голова з'являвся між нами, не як великий „бос", чи головний предсідник великої організації, а як добрий, лагідний батько між дітьми. Він любив посідіти і пожартувати, любив забавитись, а коли вже всім, як то кажуть, розв'язалися язики, терпеливо вислухував наших болів - жалів, нераз може і слушних, а якже часто неоправданих!

Ми нераз дивувались, звідки в нього бралося стільки терпіння, вирозумілости і великого такту... Він цікавився клопотами та проблемами кожного з нас і саме під час такої зустрічі можна було щиро й відверто відкрити перед ним душу, просити поради, чи помочі, якої Покійний, звичайно, нікому не відмовляв. Він радів тією зустріччю, радів нагодою побути декілька годин в дружньому колі приязних і відданих співробітників, він відчував нашу дружню й приязну до нього настанову і такою ж приязню відплачувався нам.

Сьогодні, в день празника св. Димитрія, немає його між нами, і тому наше свято сумне, як сумна й мовчазна його могила, осіннім листом присипана, що за найлегшим подувом вітру негутно шелестить, ніби мовить заупокійну молитву...

Сьогодні полинуть до Бога і наші щирі молитви за його душу, замість привітів і побажань, які ми йому складали так недавно — ще рік тому!...

І. Кер.

НОВА СИСТЕМА КОНТРОЛІ ПОВІТРЯНИХ БОЇВ

Вашингтон. —, Летунство повідомило, що воно вдосконалило автоматичну комунікаційну систему, яка зможе одночасно видавати накази про атаку джетових нищильників. Ця система в скороченні „Тіддел" (Тайм дівіжен дейта лінк). За допомогою цієї системи можна знищити ворожу ціль джетовими літаками так само, як це можна зробити керованою ракетою що не має людської обслуги. Представник летунства майор Голлі А. Вілкес заявив, що цю систему вже з успіхом випробувано за допомогою найновіших моделів нищильних літаків. Людина - пільот все ж таки затримує контролю над літаком, хоч діє автоматична система. Пільот може не допустити до того, щоб сталася якaнебудь неправильність.

Д-р Лука Луців

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ

(У 150-річчя з дня народження)

(8)

Про вислід слідства Б. Лепкий пише так: „Їх обох (М. Шашкевича і Я. Головацького) хотіли прогнати з семінарії. Але Митрополит поспитав о раду губернії, губернія віднеслася до Відня, Відень спитався о гадку пештенського цензора, і скінчилося на тім, що оба видавники дістали тільки остру нагану" (ст. 71). Ст. Шах від себе додає: „Скінчилося все на упімненнях збоку митрополита Михайла Левицького" (ч. 22).

Як бачимо, проти „Зорі" і проти „Русалки" виступили не так чужі займанці, як несвідомі її вартости і значення тодішні наші провідники. Австрійський уряд не хотів ще й української ірреденти, бо саме тоді мав доволі клопоту з польським революційним рухом.

Як поставилися до появи першої української книжки в Галичині тодішні духові провідні кола, ми вже згадували вище. Але неприхильно прийняли її появу навіть ті українці, які були за українську народну мову в літературі, як наприклад о. Иосиф Левицький із Шкла, який написав граматику української мови і статтю п. н. „Письменство руське в Галичині". Та о. Й. Левицькому не подобалася зверхня шата „Русалки", — її фонетичний правопис. Він написав польськи про „Русалку" таке (подаємо в українському перекладі):

„Треба тільки дякувати урядові, який не тільки бистрим оком дивиться на політичні відносини, але й звертає увагу на всякі непотрібні новини, не дозволивши поширюватися „Русалці Дністровій" в тій формі, в якій вона вийшла з рук тріюмвірату". (Б. Лепкий, ст. 72).

Цензор о. В. Левицький не дав прихильної опінії про „Русалку" з огляду на її мову і правопис. Не сподобався йому і зміст цієї книжки, як революційний. Та о. В. Левицький, як професор морального богословія в університеті, знайшов ще в „Русалці" й „неморальність". Йому не сподобався переклад сербської народної пісні „Знатель".

Можна б мати деяке застереження щодо цього вірша, але коли взяти до уваги, що це переклад сербської народної пісні і що видавці не були недозрілі юнаки, тільки дорослі чоловіки, то треба прийти до переконання, що самі лише „моральні причини" не оправдують заарештування цілого накладу „Русалки". При добрій волі духовної влади можна було наказати видавцям чимось залiпити або вирізати цю сербську пісню, якщо тільки вона мала б бути єдиною причиною заборони книжки. Та причиною ворожої постави до „Русалки" було ще щось інше, оті „нєпотшебне новосці", про які писав парох Шкла о. Й. Левицький, який говорив і про „стосункі політичне". Митрополичий ординаріят у своєму звіті поліції також писав про те, що з таким „неморальним" змістом не можна „Русалку" пустити в світ". (С. Шах, ч. 21).

Степан Шах, колишній директор української гімназії в Перемишлі, додає від себе:

„Але тут скажу, що ніякий ректор чи єпископ, а навіть директор військової школи, не погодився б на публікацію вірша про поцілуї..."

Ми згадували про цю справу вище, тут додамо, що ніяк не можна виправдувати того, що сталося з „Русалкою", бо при добрій волі українських чинників можна було врятувати цю українську „веснівку" на літературному полі в Галичині. Що пісня-вірш „Знатель" не є аж така неморальна, видно хоч би з того, що її передруковано між творами о. М. Шашкевича в книжці „Русалка", ст. 103, що її видали оо. Василіян в Ню Йорку-Филаделфії в 100-роковини смерти Шашкевича, в якій вмістили свої привіти-статті аж чотири українські католицькі єпископи та численні наші священики („Русалка", Филаделфія, 1943).

„В. Дорошенко справедливо написав на сторінках филаделфійської „Америки", що „Русалку" сконфісковано, а її впорядники зазнали різних дошкульних кар і переслідувань, зокрема Шашкевич, внаслідок нагінки на нього святоюрських чинників, передчасно зійшов із цього світу. Але своїх національних переконань він не зрадив до самої смерти". (Згадана праця, ст. 20).*

Маркіян Шашкевич священиком

Мати Маркіяна з дітьми-сиротами жила при своєму зятеві о. Т. Сметані, який душпастирював у Княжім. Тут на ферії виїздив і Маркіян. Але в його рідні був нестаток. Маркіянів брат не міг систематично ходити до школи, бо не мав чобіт. Маркіян хотів якнайскорше добитися власного становища, щоб допомогти матері й рідні. Перемиський єпископ Іван Снігурський намовляв Маркіяна, щоб висвятився безженним, бо хотів взяти його до Перемишля. Але Маркіян таки рішився працювати на селі. Наприкінці серпня 1837-го року він закінчив богословію і в лютому 1838 року одружився з Юлією Крушинською, донькою о. Теодора, священика в Деревні, Жовківського повіту.

Митрополит Михайло Левицький висвятив Маркіяна на священика в травні 1838 року. Першим місцем праці о. Маркіяна було „глухе, мочаристе село Гумниська коло Буська, Камінецького повіту. Село бідне, люди робили панщину, а в приходськім домі не було ні порядних вікон, ні підлоги, а через стріху затікало". (Ст. Шах, ч. 22). Через півроку перенесли Маркіяна на таку саму бідну адміністрацію в селі Нестаничі, в Камінецькому повіті, де він працював до травня 1841-го року. Звідтам перейшов на адміністратора до Новосілок Лісних, де 1842 року став парохом і де помер 7-го червня 1843-го року.

У Новосілках Лісних жилося о. Маркіянові дуже скупо, прямо бідував. При тім почалася в нього грудна недуга. Сили опускали о. Маркіяна, недуга розвивалася і зломила 31-річного Шашкевича до ложа; він утратив зір, відтак і слух, і серед тяжких мук покликав його Господь туди, „ідіже ність болізни, ність печали". Скосила безжалісна смерть найкращу квітку на галицькій леваді 1-ої половини XIX віку" (Ст. Шах, ч. 24).

---

* о. Мирослав Марусин твердить в „Америці", з 10-го травня 1961-го року, що „великою потіхою для Шашкевича була добра постава до нього Митрополичої Консисторії і ректорату Семінарії". Цю думку мусів би автор обґрунтувати, бо ж інші священики інакше про це пишуть: о. А. Трух, ЧСВВ, написав, що „як Маркіян став священиком, то його переслідували", і що він „терпів переслідування — таки від своїх несвідомих настоятелів і товаришів". („Русалка", Филаделфія, ст. 35). о. Володимир Лотович там таки на 32 ст. писав, що „Шашкевич після висвячення не надто був протеґований і коротав вік по вбогих сотрудництвах".

Молодь Клівленду в 100-ту річницю смерти Тараса Шевченка

Всі, що слідкують за нашим громадським життям, погодяться, що участь молоді в імпрезах і концертах є для старшого громадянства радісним явищем.

Присмне і піднесле враження мали приявні на святкуванні Тараса Шевченка, що його урядила вся скоординована українська молодь Клівленду 22-го жовтня.

Важна ініціятива, — але і важне виконання її, — тому усім виконавцям зі щирого серця дякуємо і кличемо „віват секвенс", бо рік ще довгий.

На тлі сірих завіс, між могутніми стовпами видніло на цоколі погруддя Генія, — здавалося, що легка усмішка блукає між вухами, — блукає, і з любов'ю і вдоволенням пригадує, що не марно трудився, немарно мучився над Аралом, бо його люблять і дорожать його „Заповітом".

Майстерно проводила святом панна Ліда Волчук, і всі з вдоволенням слухали реферату Богдана Футея. Радувалися всі і численним хором обох Рідних Шкіл від тих найменших, що ставлять в Рідній Школі свої перші кроки і з таким захопленням наче співучі пташки відчиняли свої ротики, — і тою вдумливою фортепіяновою грою Прелюдії — майстра тонів Лисенка у виконанні все готової до послуг молоденької піяністки, — і голосом такої ж її товаришки, — і молодим, жвавим бандуристом і зі зрозумінням виголошеними прекрасними Шевченковими віршами.

Закінчив свято сценічний образ „Тарас в чарах ночі" — пера проф. В. Радзикевича, щирого опікуна і великого приятеля молоді, якому зробила вона на залі спонтанну овацію. Гарне враження залишила ця картина. Вже в дитячих літах Тараса, русалка-Доля привела до хлоп'яти свою посестру - Терпину, що ціле його життя тісно оплела, не бачачи, що ще й третя русалка Слава — заздалегідь вінчала чоло поета лавровим вінком.

Український гимн закінчив цей вечір.

Ми раді, щиро раді не лише з успіху виконавців того свята, — але раді передусім тому, що це чин нашої молоді, що зерно любови до України, яке сіємо між нею, сходить, зеленіє надією і буйно розцвітає. Що наші пости лишимо заступлені гідними наслідниками.

Честь вам, і дяка, люба наша Молоде! У зв'язку з тим гарним святом слід подати до відома нашій спільноті в Америці, що того дня дістали наші найменші до рук „Кобзар" Шевченка з вибором віршів для вжитку молоді з численними репродукціями малярських праць Шевченка. Львина заслуга належиться енергійному голові Т-ва Рідна Школа панові Константинові Мельникові, що не лише зорганізував охочих до співпраці, але своєю наполегливістю вивів цю книжку на світло дня. Голосимо і заохочуємо шановних батьків обдарувати свої діти тою цінною збіркою, як пам'яткою в 100-ліття смерти Кобзаря.

Іванна Скоплякова

Товариська зустріч українських лікарів на Союзівці

Лікарське Т-во Америки — філія Метрополії Ню Йорк, влаштувало 14 і 15 жовтня традиційну товариську осінню зустріч на Союзівці. Мимо зливного дощу надеподівано численно з'їздилися лікарі з родинами і своїми приятелями, то поволі заповнили Союзівку, і всюди стало гамірно. Не могли прибути заповіджені гості з Канади та Шикаґа і Клівленду через летунські вправи, котрі саме того дня відбувалися. Були присутні гості з Балтімору, Рочестеру, Сиракюз і стейтів Ровд Айленд і Коннектикат. За звичаєм, вже третій рік ця зустріч відбувається разом з Карпатсько - Лещетарським Клюбом з Ню Йорку, членами якого є і лікарі та їх сини і доньки. Можна було побачити своїх знайомих, яких роками не видиться, та пізнати родини лікарської громади, бо були матері з своїми найменшими.

В суботу вечером всі засіли до спільної вечері разом із членами К.Л.Клюбу. Під час вечері виступав всім відомий Ікер. По вечері малі і найменші пішли спати, а старші забавлялися до пізньої ночі при веселій гутірці і при звуках оркестри п. Гірняка.

Другий день засіяло сонце над Союзівкою. Погода дописала так, що змагання між лікарями і членами К.Л.К. могли відбутися. В змаганнях у тенісі виступили д-р Ярослав Рожанковський і д-р Володимир Гук з Нюарку. Першенство здобув д-р Володимир Гук. У змаганнях в кічку виграв К.Л.У. Поволі, коли сонце котилося до заходу, ховаючися за вершками гір Союзівки, гості почали роз'їжджатися.

Під час зустрічі зібрано $300 на Енциклопедію Українознавства, яку то збірку заініціювала Конференція Українських Професійних Товариств під час Шевченківського року. Присутніх на зустрічі було коло 200 осіб. Господарем зустрічі був Відділ Укр. Лік. Т-ва в Ню Йорку, з головою д-ром М. Л. Зарицьким.

(мз)

НОВІ ЗАХОДИ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

При зростаючім зрозумінні в нашій спільноті потреби українознавчих предметів в школі, як засобу самозбереження в чужонаціональному окруженні, виринають нові проблеми, а саме: — як забезпечити кадри добре вишколених і підготованих учителів для наших шкіл. Вже віддавна відчувається брак підготованих учительських сил. До праці стають часто люди, що не мали змоги дістати фахової підготови. Це спричинює і їм самим немалі клопоти, бо при найкращім бажанні непідготована людина ледви чи зможе відповідно передати свої знання дітворі і молоді. З другої ж сторони, і це головне, на цьому терпить школа, самі діти.

Зарадити цьому станові вирішила Українська Учительська Громада у Филаделфії, роблячи підготову до першої спроби — створити українську учительську семінарію, що підготовляла б кадри учителів українознавчих предметів.

Плянується її в двох видах, а саме: семінарію, де наука тривала б чотири роки, по суботах для тісї молоді, що закінчить 8 кл. українознавчої школи, а мала б педагогічні зацікавлення. Скінчивши цю семінарію, студенти мали б право, а головне вміння фахово працювати над дітьми.

Другим видом семінарії має бути вже в найближчому майбутньому курс ряду предметів, подуманий для дошколення чи перевишколення в педагогічнім фаху дорослих людей, без обмеження віку. Багато є осіб, які мають середню, а то й вищу освіту, одначе не є фаховими вчителями й україністами, і без підготови ледве чи змогли б перейти на вчительський фах.

Такий курс, скорочений, триває 30 тижнів з викладами по суботах, разом 150 годин. Включатиме він педагогічні предмети, методику викладання всіх предметів, потрібних для наших шкіл, мистецтвознавство, практичні ручні роботи і т. под. Викладачами будуть фахівці і методисти від окремих предметів. Оплати ж будуть дуже помірковані. Про відкриття і час вписів до цієї заплянованої школи буде своєчасно повідомлено в пресі.

Тепер надіємось, що ця ініціятива Укр. Учительської Громади знайде відгук і зрозуміння серед нашої спільноти. Адже діюча учительська семінарія і буде найкращою відповіддю на питання про потребу і засоби виховання нашої молоді.

Управа Укр. Учит. Громади у Филаделфії

За інформаціями просимо зголошуватись на такі адреси:

Голова УУГромади у Филаделфії: Dr. Juriy Machuk, 4932 N. Marvine St., Philadelphia 41, Pa.;

і секретар: Dr. Natalia Pazuniak, 5152 N. Pulaski St., Philadelphia 44, Pa.

Літературний вечір пам'яті П. Филиповича

У неділю 1-го жовтня в Сен Полі в залі церкви св. Володимира та Ольги відбувся літературний вечір присвячений пам'яті видатного українського поета і літературознавця, Павла Филиповича, з приводу 70-ліття з дня його народження.

З доповіддю про його життя та творчість виступив його молодший брат, Ол. Филипович, що змалював слухачам фраґменти з життя свого брата: життя в Каєтанівці; студії в Злотопільській гімназії та колеґії Павла Галагана в Києві, куди приймали по конкурсу лише найліпших учнів; студії в Київському університеті, де він став стипендіятом — приват доцентом і професором; одруження, арешт НКВД (1935), Соловки і зникнення у невідоме.

Постать поета змальовано на тлі культурно - мистецького та політичного життя 20-30 років.

Доповідач торкнувся і поетичної та наукової діяльности свого брата. П. Филипович почав друкувати свої поезії дуже рано в різних російських журналах Після революції 1917 року, захоплений хвилею національного відродження і відчувши рідну стихію, П. Филипович перейшов на українську мову і до російської більше не повертався. Видав дві збірки поезій.

Діяльність П. Филиповича як літературознавця заслуговує окремого дослідження. Доповідач досі розшукав 50 наукових праць свого брата. З них 11 про творчість Шевченка. Крім того, П. Филипович написав багато вступних статтей — вступів до видань українських клясиків, як „Історія одного сюжету" до новелі О. Кобилянської „В неділю рано зілля копала" та інших. Під час доповіді панни О. Соловій, Леся Филипович та п-і К. Филипович. і п. С. Корсунський з захопленням та розумінням деклямували вибрані вірші поета.

На відчитовій залі влаштовано багату виставку: портрети поета, фотографії неоклясиків, літературознавчі праці П. Филиповича, критичні статті, переклади творів поета на інші мови: англійську, німецьку, російську; відгуки преси, статті, присвячені творчості поета. Треба сказати, що виставку влаштовано старанно, по відділах, і було досить пояснювальних написів так, що кожний мав змогу все зрозуміти.

Присутніх було до 70 людей, але на превеликий жаль майже не було студіюючої молоді.

Треба висловити признання доповідачеві, що він протягом багатих років збирав літературну спадщину свого брата, не рахуючись ні з часом ні з витратами. А праці було багато, бо треба було збирати матеріяли, розкидані в різних часописах та журналах, котрі тяжко було віднайти по різних бібліотеках Америки та Канади.

Треба побажати п. Ол. Филиповичеві ще більше успіхів у його самопосвятній, але такій важливій праці, особливо у заплянованім ним виданні збірника літературно - критичних праць Павла Филиповича.

М. Гайдак

КРОВ І БРУД

(Продовження зі стор. 2-ої)

що сиділа поруч з шофером, раптом вихопила у нього керівницю і скерувала машину на будинок. Шофер вирвав керівницю з її рук і виправив машину, і вона лише боком вдарилася в мур. Потім шоферові сказали, що під час цього удару загинув начальник охорони Кірова.

„Чому він загинув, а ніхто з тих осіб, які з ним їхали, — дивується Хрущов, — не потерпів? Чому пізніше обох цих робітників НКВД розстріляло? Значить, комусь треба було зробити так, щоб вони були знищені, щоб замести всякі сліди.

„Товариші! — звернувся Хрущов до делеґатів. — Наш обов'язок старанно і всебічно розібратися в такого роду справах, зв'язаних із зловживанням владою. Минають роки, ми помремо, бо всі ми смертні, але поки працюємо, ми можемо і повинні багато дечого вияснити й сказати правду партії і народові. Тепер уже, як то кажуть, мертвих не повернеш до життя. Але треба, щоб в історії партії про це було правдиво розказано. Це треба зробити для того, щоб подібні явища не повторювались . . ."

Історію партії Хрущов перебробить так, як йому буде завгодно, так, як не раз робив це вчитель його Сталін. Вже й тепер на живу нитку перешивається історію останньої війни, в якій Хрущову приписується головну ролю в обороні Сталінґраду та інші фантастичні подвиги. Вже тепер сушать собі голови совєтські історики, як поставити Хрущова осторонь від усіх тих масових екзекуцій на Україні, які під його особистим наглядом переводилось наприкінці 30-их і в другій половині 40-их років.

І так, стоячи на трибуні з'їзду найбільший цинік в історії компартії і розповідав:

„Тут з почуттям болю говорили про видатних партійних і державних діячів, які безневинно загинули. Жертвами репресій стали такі визначні воєначальники, як Тухачевський, Якір, Уборевич, Корк, Єґоров, Ейдеман і інші. Це були заслужені люди нашої армії, вони були славними полководцями.

„Якось у закордонній пресі промайнула досить цікава вістка, нібито Гітлер, підготовляючи напад на нашу країну, через свою розвідку підкинув сфабрикований документ про те, що товариші Якір, Тухачевський і інші є аґентами німецького генерального штабу. Цей „документ", нібито секретний, дістався до президента Чехо - Словаччини Бенеша, і той, у свою чергу, керуючись, очевидно, добрими намірами, переслав його Сталінові. Якіра, Тухачевського й інших заарештовано, а вслід за тим і знищено . . .

„Знищено багато чудових командирів і політичних робітників червоної армії, — уболівав Хрущов. — Тут серед делеґатів є товариші — я не хочу називати їх імен, щоб не завдавати їм болю, які по багато років просиділи в тюрмах. Їх „переконували", переконували певними способами в тому, що вони або німецькі, або англійські, або якісь інші шпигуни. І деякі з них „признавались". Навіть у тих випадках, коли таким людям заявляли, що з них знімається обвинувачення в шпигунстві, вони вже самі наполягати на своїх фальшивих зізнаннях, аби швидше скінчилися муки й тортури, аби швидше померти . . .

„Я добре знав тов. Якіра, — заявив Хрущов. — Знав і Тухачевського, але менше. Цього року під час нарад в Алма-Аті до мене прийшов його син, який працює в Казахстані. Він розпитував мене про свого батька. А що я йому міг сказати? Коли ми в Президії ЦК розглядали ці справи і нам сказали, що ні Тухачевський, ні Якір, ні Уборевич не заподіяли ніяких злочинів проти партії і держави, то ми тоді спитали Молотова, Каґановича і Ворошилова:

— Ви за те, щоб їх регабілітувати?

— Так, ми за це, — відповіли вони.

— Але ж ви й стратили цих людей, — сказали ми з обуренням. — То коли ж ви діяли по совісті: тоді чи тепер?

„Але вони не дали відповіді на це питання. І не дадуть.

„У своєму виступі на з'їзді — продовжував Хрущов, — тов. Шелепін (голова комітету державної безпеки — Ред.) розповідав нам, як знищено цих кращих представників комуністичної партії в червоній армії. Він наводив і листа тов. Якіра до Сталіна, читав резолюцію на цьому листі. Треба сказати, що Якір свого часу користувався великою повагою у Сталіна. Можна додати, що в момент розстрілу Якір вигукнув: „Хай живе партія, хай живе Сталін!" Він так глибоко вірив партії, вірив Сталінові, що не допускав і думки, що беззаконня твориться свідомо. Він гадав, що якісь вороги пролізли в органи НКВД. Коли Сталінові сказали, як поводив себе перед смертю Якір, Сталін брутально вилаяв його . . .'

В. С-ко

Українська хроніка

● **З нагоди 25-річчя священства відомого церковного і громадського діяча о. д-ра Михайла Сопуляка** буде відправлена в неділю дня 19 листопада ц. року о год. 10 ранку в катедральному храмі св. священ. Посафата в Едмонтоні, Алб., в Канаді, Благодарна Служба Божа і того ж дня увечері в Залі Українського Національного Об'єднання відбудеться урочисте прийняття для вшанування Ювілята.

● **Мистецька виставка Богдана Божемського**, відомого українського мистця - маляра, була відкрита в Пті Ґалері при 12½ Інгл Стріт в Інглвуд, Н. Дж., в понеділок дня 6 листопада. Триватиме ця виставка до 20 листопада ц. р.

● **Квартальні сходини Українського Лікарського Товариства Америки, Відділу Огайо**, відбудуться в неділю дня 12 листопада ц. р., о год. 4-ій по пол. в залі Української Щадниці на Пармі в Клівленді. Під час сходин виступить із доповіддю д-р Михайло Пап, професор Клівлендського Джан Керрол університету, який говоритиме на тему „Східньоевропейські проблеми на форумі американських університетів.

Перед 11-им З'їздом СУЖЕРО

11—12 листопада в Торонті відбудеться одинадцятий річний З'їзд Союзу Українців Жертв Російського Комуністичного Терору — СУЖЕРО. Цю організацію створено в жовтні 1950 р. Тепер вона має 17 відділів і представництв у у більших скупченнях українців у Канаді, маючи в своєму складі членство з-посеред тих, що в минулому були жертвами терору московсько - комуністичного режиму. Поза реґулярним членством СУЖЕРО має інститут почесних членів. До складу їх у минулому роцілому році приступили слідуючі визначні люди: М. Фіґен, конґресмен ЗДА, Фредерик Стінсон, МП; проф. Ватсон Керкконел, през. Акадійського університету; ген. М. Садовський; д-р С. Витвицький; проф. С. Бітті, — кол. канцлер Торонт. університету; М. Лучкович; Улас Самчук; проф. Лев Добрянський; ред. Волтер Душник; проф. Гео Сімпсон, — Саск. університет; Йосип Гірняк. Всі ці почесні члени дістали спеціяльні грамоти з признанням за активну роботу в справі поборювання комунізму и оборону української визвольної справи.

Головна мета, що її поставило перед собою СУЖЕРО, полягає на завданні інформувати наших нових співгромадян про справжню суть московського комунізму та про важливу проблему визволених москвою націй, як найдоцільніший напрям західньої світової політики.

Виконуючи це завдання, СУЖЕРО вже опублікувало раніше в англійській мові „Білу книгу про чорні діла Кремля" (2 томи, 1320 стор.); „Острови смерти", „Тигролови", „Григор Орлик" та кілька брошур. Цю ціль здійснює СУЖЕРО і з допомогою персональних контактах з нашими новими співгромадянами, в публічних доповідях і акціях.

З нагоди одинадцятого З'їзду СУЖЕРО вже приступило до англ. видання книжки Марти Чиж — „Доля жінки й дитини в модерному невільництві", маючи в пляні й інші видання. Ця книжка вийде з друку напочатку 1962 р.

Ознакою того, що роботу СУЖЕРО оцінено в певних впливових колах, є той факт, що на адресу З'їзду надіслано вже понад 20 привітань від визначних людей нашого континенту, в тому числі від прем'єр-міністра Канади, міністра оборони, еміґрації, фінансів, праці, від конґресменів і сенаторів, від провідників Українських Церков та ін.

Головним завданням Одинадцятого З'їзду є дальша активізація и поглиблення роботи СУЖЕРО.

Головну політичну доповідь на з'їзді має виголосити відомий письменник, почесний член СУЖЕРО — Улас Самчук. Ця доповідь має розпочатися в залі на 404 Битерст, о год. 11.30 перед пол., 11-го листопада ц. р. Вітаємо бажаючих прибути на цю й інші доповіді офіційної частини З'їзду.

Головна Управа СУЖЕРО, Торонто

Боффало вшановує пам'ять о. Маркіяна Шашкевича

Ще весною ц. р. створився в Боффало громадський комітет під головуванням вчс. о. И. Чайковського, завданням якого було підготовити свято на честь о. Маркіяна Шашкевича у зв'язку з 150-ими роковинами його народження. Свято намічено відбути в навечер'я великих роковин — дня 5-го листопада ц. р., о год. 7.30 веч. в одній з найкращих боффалівських заль „Кляйнганс Мюзік Гол". Програма свята багата. На головного промовця запрошено боффалівського римо - кат. єпископа Лева Р. Смита. В укр. мові промовлятиме д-р М. Лоза. В мистецькій частині виступлять два хори: мішаний хор парафії св. о. Миколая в Торонто (скріплений співаками інших хорів) під керуванням праф. Івана Ковалева і чол. хор „Бурлаки" з Боффало під кер. п. Юрія Лаврівського. Передбачені дві сольові точки: скрипкове сольо проф. Володимира Цісика і сольоспів п. Зенона Мягкого. Акомпаніямент для обидвох солістів спочиватиме в руках піяністки Марії Цісик. З рецитаціями творів Шашкевича виступлять: Ірина Лаврівська, Неоніля Стецьків, Олександра Лисак (Псалми Русланові) і п. Зенон Депутат (Побратимові).

Комітет щиро запрошує все укр. громадянство Боффало, його околиці та сусідньої Канади до численної участи в святі.

Н. Н.

● **Літературно - Мистецький Клюб у Ню Йорку** влаштовує в п'ятницю дня 10 листопада ц. року, вечір з доповіддю на тему „Діялог між князем Холмським в імені Івана III в обороні рабства в Московії і посадницею Мартою Борецькою в обороні свободи в Новгороді". (З повісти Карамзина „Упокорення Новгорода") у перекладі і на історичному тлі Василя Косаренка - Косаревича. У вечорі візьмуть участь з читанням Мирослава і Володимир Ласовські. Початок о год. 8-ій веч.

Посвячення пл. прапорів в Рочестері

Посвячення прапорів XII-го куреня ім. Ганни Барвінок та XIX куреня ім. Митрополита А. Шептицького в Рочестері, Н. Й., відбулося 8-го жовтня, і той день залишиться глибоко в пам'яті пластунів і Рочестерської спільноти. Від ранку пластова молодь під проводом кошових пл. сен. Христини Ковч і ст. пл. скоба Мирона Бабюка приготовляла залю Українського Американського Клюбу для пластової імпрези. — Ст. пл. вірл. Бабюк Уляна із членами курінної команди укладала виставку пластових робіт. Юнацький курінь, під проводом курінної команди виставив експонати та моделі, виконані пластунами. Окремий столик займав місце на спортові нагороди, здобуті пластунами нашого куреня. Пластова станиця в Рочестері здобула перше місце в міжкраєвих змаганнях у Торонті в клясі юнаків. Такий рух муравлиної праці тривав до год. 2-ої. О другій год. по полудні почали сходитися члени обох юнацьких куренів для докінчення порядкування залі та перегляду куреня перед посвяченням прапорів.

Точно о год. 3.50 пластове братство з національними та курінними прапорами вирушило під проводом команданта свята ст. пл. Богдана Ґурана до церкви св. Йосафата. Між пластунами були представники Станиць Боффала, Сиракюз і Ютики. Тут в церкві, виповненій по береги, розпочався молебен, який відправляли 5 священиків. Між гостями був присутній також наш дорогий Верховний Отаман Сірий Лев. Молебен відправляв розом із 4-ма місцевими священиками о. Богдан Смик — пл. сен., який після відправи посвятив обидва прапори, перевів присягу хорунжих та виголосив відповідну до хвилини проповідь.

Після того перейшли всі до Українсько - Американського Клюбу, де розпочалася дальша програма. Гості вписувались до книги, та вбивали символічні цвяшки у щитики.

Після вбивання цв'яшків командант свята звітував станичному пл. сен. Приймакові, а тоді Верховному Отаманові. По звіті пластова молодь відспівала пластовий гимн, а пл. сен. Вергун виголосив привітальну промову. Верховний Отаман дякував за запрошення, вітав всіх присутніх від себе, а між ними добродія Пласту та почесного члена Пласту із Західньої України д-ра М. Мандзика, сеньйора, який одинокий залишився між живими із давніх 25-ти почесних членів і добродіїв. Наказав пластунам держати свої прапори високо, та ніколи їх не схолити.

Опісля відбулося заприсяження Куреня на пластові прапори, присяга пластових учасників, відзначення за працю в Пласті та роздача дипломів іспитів вмілостей.

По закінченні офіціяльної програми почалася розвагова програма. Розпочали її дві юначки - гості з Бінґгемтону, співали декілька пісень, які публіка рясно оплескувала. Слідуючою точкою були вправи вільноруч обох куренів, які машерували під звуки барабанщика пл. розв. Богдана Ляльки. Ст. пл. С. Сенкевич перевів вправи вільноруч, новачка Терена Павлишин співала сольо: „Чи знаєш ти найкращу в світі пісню". Її привітали бурхливими оплесками. Курінь юначок під командою курінної пл. розв. Христини Ващук перевів пластову руханку, яка подобалася присутнім. З черги члени юн. куреня, одягнені в гуцульські одяги, відтанцювали гарно „Аркан". Курінь юначок вивів танок „Женці" із срібними серпами та хустками, та танок „Пшеничка". Танків навчив пл. сен. О. Біланюк, а грала на піяніні пл. сен. О. Костинюк.

На закінчення програми станичний дякував всім присутнім гостям, представникам товариств, отцям Духовним, та пластовому братству за участь у святі. Зокрема дякував Верховному Отаманові, що не жалів труду і прибув на свято, що піднесло його святочний настрій, та пл. сен. А. Антонишикові за оформлення та виконання чудових прапорів.

Імпрезу закінчило відспівання таборового надобраніч „Ніч вже йде", яке відспівали пластуни спільно із всіма присутніми.

В. П.

● **Піяніст Роман Рудницький**, який 28 жовтня мав дуже успішний цілovечірній концерт в Трентоні, дістав телефонічне запрошення на концерт в Міській бібліотеці в Маямі на Флориді на 26 грудня ц. р. Роман Рудницький скінчив саме 1 листопада 19 років. Він продовжує студії в музичному Джуліярд коледжі в Ню Йорку.

● **В університеті** стейту Оклагома ствердили, що рослини — грибки, що називаються морухами, і які ростуть в південних лісах і пасовиськах, продукують матерію, з якої можна робити лік, що нищить пістряка. Цей лік називають „кальвацин". Цей лік помічний проти 14 типів пістряка. Ще цього року мають цей лік випрактиковувати на людях.

● **Радіо з Східнього Берліну** надає тепер щоночі авдиції для американських і англійських вояків в Західньому Берліні — легку музику й пропаґандивні заклики та нариси. Дикторами є одна дівчина і якісь три чоловіки — мабуть американські комуністи.

Українська домівка в столиці Канади

Оттава — Невелика українська громада тут в столиці Канади зробила новий крок у своєму розвитку в неділю, 22-го жовтня ц. р. святочним відкриттям пластової і громадської домівки при рухливій вулиці Бенк.

Степан Яворський, голова місцевого Пласт-Прияту, який розпочав програму в присутності сотні оттавських українців, пояснив, що домівку придбано головно для занять пластових гуртків і роїв, створених тут рік тому. Але домівки можна вживати для товариських зустрічей і мистецьких вечерів всієї громади.

С. Яворський покликав до слова провідника пластової групи, пл. сен. Юрія Неґаразда, який говорив про засади пластової організації.

В нововідновленій домівці, одній з заль готелю Гілмор, в углі висить образ Матери Божої, обведений вишиваним рушником, а на стінах пластова лелія з тризубом і великий портрет Шевченка.

Ведення другої частини імпрези перебрав Володимир Шелест. Він пригадав присутнім перші спроби товариської діяльности в Оттаві, коли ще не було відповідного місця на зустріч, і заявив, що він є певний, що тепер в домівці „робота буде".

Пан Шелест розпочав мистецьку частину, якою проводив. — Артистка Віра Василенко відчитала Лесі Українки „Товаришці на спомин". Борис Олександрів, відомий як Сверид Ломачка, — поет-гуморист, відчитав один зі своїх віршів, „Оттавська лірика", написаний на цю імпрезу. Він теж прочитав один фейлетон зі збірки „Любов до ближнього". Поет, студент бібліотекарства Петро Карпенко - Криниця тепер опрацьовує в поезії фолкльор американських індіян. Він відчитав присутнім дві недруковані поеми з цього циклу — „Мертва долина" і „Димучі гори".

Ростислав Василенко художньо відчитав Максима Рильського поему „Кінь" і ще один фейлетон Сверида Лавочки зі збірки „Любов ближнього".

Після мистецької програми пані під проводом п-ні Люби Шелест подали перекуску.

У відкриттю нової української домівки взяв участь парох церкви св. Івана Хрестителя о. В. Шевчук, ЧСВВ, старше громадянство і студенти Оттавськогоп і Карлтонського університетів.

П-ні Качан заповіла, що слідуючий товариський вечір з культурно - освітньою програмою має відбутися за три тижні.

Р. Л. Хомяк

Картинна Ґалерія „Ми і Світ" здобуває признання англомовної критики

Починаючи з травня ц. р. Картинна Ґалерея „Ми і Світ" у Торонті влаштовує в своєму приміщенні безперервно виставки українських і чужих малярів. Досі відбулися там виставки: Ю. Вороша, Миколи Кричевського (остання передсмертна виставка), Патриції Ферґед, Якова Гніздовського і Ю. Буди.

Саме тепер відбувається від 24-го жовтня до 18 листопада в ґалереї „Ми і Світ" виставка картин сеньйора українських малярів, Олекси Грищенка. Це перша виставка нашого великого майстра в Канаді і друга за океаном, в 1958 році О. Грищенко виставляв свої праці в Ню Йорку.

Відвідавши виставку Грищенка, критик найповажнішого торонтонського часопису „Ґловб енд Мейл" написав:

„Ґалерея при вулиці Бетирст здобуває репутацію за свій милий характер, вона звичайно виставляє речі, що їх годі побачити деінде. Там все ще можете побачити декілька дереворитів американця Гніздовського. В партері цієї ґалереї виставляються праці старшого маляра, Олександра Грищенка, який, покинувши Україну після комуністичної революції, здобув признання в Европі. Його творчість нагадує дещо фовістичне фіґуративне мистецтво, інтеліґентний вияв старшого реалізму. Це його перша виставка в Канаді".

В дальшому Картинна Ґалерея „Ми і Світ" має намічені виставки: Анґуса Мекдоналда (відомий канадійський маляр), М. Мороза, П. Маґденка, Катрі Кричевської та ін.

Справа протиатомових схоронищ починає хвилювати Европу

Лондон. — Донедавна в західньо - европейських країнах скептично, а то й насмішливо ставились до американських — зрештою, покищо словних і паперових — дебат на тему потреби протиатомових схоронищ. Але остання серія совєтських вибухів з детонуванням 50-меґатонової бомби зелектризувала західніх европейців, хоч не в усіх країнах однаково. В Англії, яка від останньої світової війни має свій досвід про спасенність протилетунських схоронищ і дуже вразлива на пункті можливости затруєння харчів атомовою радіяцією, почали офіційно повідомляти широку публіку про ступінь радіяційних опадів. Почались дебати на тему протирадіяційної охорони молока та інших харчів. Приступлено теж до плянування цивільної оборони, яка проте знаходиться ще в підготовчій стадії. У Франції, Західній Німеччині, в Італії та в Еспанії й Портуґалії — є велике обурення проти совєтських атомових вибухів, але цивільна оборона знаходиться там в цілком незадовільному стані і не плянується протиатомових схоронищ. Зате в скандинавських країнах: в Данії є схоронища для 245.000 осіб і будується для дальших 675.000, в столиці Норвеґії Ослью, що має 480.000 мешканців, є схоронища для 60.000 осіб і будують для дальших 55.000, у Швеції приготовлено вже першорядні схоронища в скельних печерах.

● **Нюйоркський рабін** д-р Вілліям Берковіц у проповіді до вірних, щоб вистерігатися мішаних подруж, бо такі „подружжя зменшують стан посідання жидівського народу", сказав, що жидівський нарід від часів Авраама дбає зберігати свій спосіб життя, а мішані подружжя дуже часто цьому стоять на перешкоді, бо в таких подружжях деколи виховуться дітей не в жидівській релігії.

● **Фахівець від водневої бомби** д-р Едвард Теллер, сказав, що ЗДА за всяку ціну мусять старатися, щоб СССР не мав переваги в ділянці атомової зброї, бо тоді цілий світ був би на ласці комуністів. Теллер сказав, що тепер атомовими дослідами в СССР займаються таки росіяни, а не німці, як дехто думає.

ЩАСТИ ЇМ БОЖЕ!

В вечірніх годинах прибували до Т-ва „Просвіта" ім. Т. Шевченка в Монтреалі, рідня, знайомі гості з близьких околиць і з Америки, щоб бути учасниками 25-річчя супружого життя панства Володимира і Антонії Музик.

Домівка виповнена по береги очікують Ювілятів, бо вони всіми улюблені. На їхню появу при вході вітає їх з побажаннями братанич - сестрінок Зеновій. Складає їм щирий привіт і бажає якнайкращих успіхів у їхньому життю та всього добра. Донечки п. М. Джуми, найближчої рідні Ювілятів, вручають їм китицю рож.

Під оплески гостей і маршу в супроводі дружки пані Д. Стасюк і дружби пана Е. Домаредзкого Ювілятів впровадили за стіл на почесне їм місце.

Господар свята п. М. Колодій вітав Ювілятів і просив о. М. Горошка перевести молитву до вечері, після якої піднесено тост за здоров'я Ювілятів і відспівано грімке Многая Літа.

По вечері перша вітала й бажала Ювілятам здоров'я й Золотого Ювілею, сестра і братова Текля. Господар свята відчитав побажання з краю від рідні, які були зворушуючі до глибини душі. Опісля зложили привіти і побажання близька рідня Ювілятів.

Промовляли о. М. Горошко, та приятель і гість Ювілятів п. К. Наконечний, який не жалів часу і труду й приїхав з ріднею з Америки. Голова Т-ва „Просвіта" п. М. Бурий у своїй промові підчеркнув довголітню жертвенну працю Ювілятів у Т-ві та під оплески присутніх гостей вручив Ювілятам гарно виконану ґрамоту. Від Т-ва Укр. Самопоміч в Монтреалі зложив привіт і побажання голова п. П. Ракобовчук, а від Жін. Орг. ім. Л. Українки в Монтреалі голова пані Ю. Батюк. Відчитано дві телеграми-побажання від брата С. Музики і приятеля М. Ракуш.

В кількох словах треба згадати, що Ювіляти є довголітні члени Т-ва „Просвіта" і Т-ва Укр. Самопоміч в Монтреалі. Ювілят був головою Т-ва „Просвіта" і членом Управи, а під цю пору є заст. голови Товариства Укр. Самопоміч.

Цього року в місті Ласал створено Шевченківський Комітет, якого Ювілят є головою, і який доложив чи не найбільше старань, часу і труду, що один бульвар в цім місті названо ім. Т. Шевченка.

Ювіляти зворушені до глибини душі, дякували гостям за численну участь, і всім тим, що зайнялися приготуванням Ювілею.

З цієї нагоди Ювіляти зложили дар на народні цілі, на Тов. „Просвіта" ім. Т. Шевченка 85 долярів, на парохію св. Духа 50 дол., і на Жін. Орг. ім. Л. Українки 25 дол.

Слідуючого дня на поправинах переведено змірку на українську пресу, яка принесла суму 39 долярів.

Розподілено: на „Новий Шлях" 15 дол., на „Нашу Мету" 7 дол., на „Свободу" 7 долярів, і на дитячий журнал „Веселка" 10 долярів.

Нашим Ювілятам — здоров'я, щастя і Многая Літа, а всім жертводавцям щире Спасибіг.

М. К.

Хор „Трембіта" в Торонті

7-го жовтня ц. р. в Торонті відбулася велика імпреза. Улаштував її Український Хор „Трембіта" з Дітройту під керівництвом диригента К. Цепенди.

Сама поява цього велетенського хору на дуже великій сцені Массей Голл утворила помпезне видовище. Оформлення одягу, особливо жінок, в першій їх появі на сцені — в мальовничо - гуцульському, а в другій і білих концертових сукнях, що яскрилися мов на сонячному промінню, білі лебеді — утворювало незабутнє враження.

Мужчини — чорний одяг, і це робило чудову загальну картину.

Хор „Трембіта" має більше як сто співаків. Але цінність, звичайно, не тільки в кількості. Цей хор сміло і чесно можна зачислити до найкращих професійних хорів.

З першого ж розмаху диригентської руки, відчулась упевненість і переконання, що ця рука поведе по вірнім і правдивій мистецькій дорозі цей славний, великий хор.

В морі звуків у всіх партіях голоси настроєні в високій співочій позиції, а тому, і в могутніх, і в акордах піяніссімо, звучали чистими, дуже музикальними тонами і утворювали чудесну гармонію, яку так щиро, зрозуміло і сердечно сприймала вся велика авдиторія торонтонської публіки, що любить, справді високе музичне мистецтво.

Репертуар програмових пісень вимагав дуже високої кваліфікації від диригента і співаків, і хор „Трембіта", здавалось легесенько, м'ягко і якось особливо, без напруги виконав найскладніші модуляції голосоведіння, зазначені композиторами.

Такі хорові твори як: „Сотворіння світа" — Ріхтера, „Золоті зорі" — О. Ніжанківського, „Синій Дунай" — Й. Штравса, „Кантата" — К. Стеценка, „Сей день" — Д. Бортнянського та інш. виконані бездоганно. Диригентові К. Цепенді належитьсяь особлива увага.

Ні одна пісня не виходила за межі законних кордонів, не було, як іноді буває, непотрібних і крикливих форте, або несподіваних і нервових піяніссімо. Диригент К. Цепенда всю програму провадив упевнено, спокійно, з великим художнім смаком.

Дуже гарні молоді голоси. Відчувається, що весь склад хору, тримає певну мистецьку дисципліну і не є в полоні матеріялістичного впливу, що іноді так відбивається на духовості і красі людського внутрішнього життя.

Чудове враження створили також і сольові виступи М. Брездень, Г. Конопада, Х. Липецька, О. Рихлівська, Вайт, Н. Віхар, С. Федак, О. Бартків, П. Пахолюк. — Своєю високою майстерністю і художнім чуттям піяністка О. Дубрівна-Соловій допомагала успіхові концерту.

Все це вказує на те, що Дітройт має міцні керівничі і виконавчі сили, що створюють славу не тільки своїй нації, але й державі, в якій живуть.

Г. Ярошевич-Манько, М. Тагаїв.

● **В „Німецько - совєтському домі приязни"** в Східньому Берліні відбулася в минулому тижні публічна дискусія на тему „культу особи". Східньо - німецький диктатор Вальтер Ульбріхт опинився після останнього московського большевицького з'їзду у глупій ситуації, бо сам він проводить в Східній Німеччині культ власної особи: в кожному місті є вулиця його імени, іменем Ульбріхта охрестили фабрики й колгоспи, ба навіть один полк. На тому зібранні в Сх. Берліні не згадувано за іменем ані Сталіна ані Ульбріхта, але всі розуміли про що мова.

● **Атомовий підводний човен** „Етен Аллен" з новим успіхом випустив, бувши на Атлантику під водою, три ракети „Поляріс", які перелетіли на віддаль 1,500 миль і трапили в призначену ціль.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

П'ЯТНИЦЯ, 10-го ЛИСТОПАДА 1961:

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 155, в год. 7:00 вечора, в залі УНДому, при 760 Стейт вул. — І. Будняк, секр.

СУБОТА, 11-го ЛИСТОПАДА 1961:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори членів Відд. 204, в залі УНДому, при 140 Другій Еве., заля ч. 25, в год. 7:00 веч. — В. Гасій, секр.

ШИКАГО — ПІВДЕНЬ — Місячні Збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 220, в год. 7:30 веч., в парохіяльній залі, при 4950 Полайна вул. На порядку нарад важливі справи. — Управа.

НЕДІЛЯ, 12-го ЛИСТОПАДА 1961:

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 371, в год. 8:00 веч., в Січовій залі. — Ю. Баранюк, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори Б-ва св. Василія Великого, Відд. 364, в год. 2:00 по пол, в Українському Домі — 3161 East 93rd St. — В. Владика, секр.

ГЕМТРЕМК, Миш. — Місячні Збори Т-ва ім. М Шашкевича, Відд. 94, в год. 2:00 по полудні, в залі Укр. Дем. Клюбу, при 2376 Ґрейлінґ вул. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 367, в год. 1:30 по пол., в церковній залі. — В. Попович, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 334, в год. 1:00 по пол., в Українському Домі, при 2253 14-та вул., в залі ч. 22. — Гр. Демкович, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Збори Т-ва „Сокіл", Відд. 336, в год. 1:00 по пол., в УНДомі, при W. 14th St., 2253. — Т. Кальмук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори Відд. 251, в год. 11:00 перед пол., під церквою св. ап. Петра і Павла, при 7-ій вул. West. — П. Кореневич, секр.

МЕНВИЛ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 349, в год. 2:00 по пол., в домі Ветеранів, при вул. Вашинґтона. Проситься всіх членів прибути, буде виголошений реферат про Листопадовий Зрив. — Управа.

КЛІФТОН, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 182, в год. 2:00 по пол., в залі української церкви, при 45-47 Hope Ave., в Пассейку, Н. Дж. — М. Філь, секр.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі!

ПІДВИЖЧІТЬ своє забезпечення!

У Н С О Ю З забезпечує до 50,000 долярів!

ТАРЗАН, ч. 4741. Нова небезпека.

TARZAN DID NOT JOIN GARVEY'S MOVIE TROUPE FOR, SENSING DANGER, HE CHOSE TO FOLLOW THEM IN SECRET.

HE WATCHED THEIR EVERY MOVE AS THEY RETURNED TO CAMP, YET NOTHING SEEMED SUSPICIOUS --

UNTIL THAT NIGHT, WHEN HE WAS AWAKENED BY THE APPROACH OF TWO SILHOUETTED FIGURES!

Тарзан не приєднався до кінової групи Ґарві. Відчуваючи небезпеку, він вирішив іти за ними в секреті.

Він спостерігав за кожним їхнім кроком від повороту до табору. Не було нічого підозрілого ...

Аж до тієї ночі, коли збудився, бо зближалися сильветки двох постатей!